

PhD Műhelykonferencia

Esztétika Tanszék

Filozófiatudományi Doktori Iskola

Helyszín

ELTE BTK A épület I. em. 144.
Dékáni Kistanácssterem

Időpont

2023. 09. 22.
reggel 9-től

RÉSZLETES PROGRAM

Az előadások 30 percesek, amiket egyenként 10 perc vita követ.

9:00-9:15	Bevezető, a reggeli szekció bemutatása, technikai információk
9:15 – 9:55	Balajthy Boglárka
9:55 – 10:35	Fülöp Tímea
10:35 – 11:15	Sárai Vanda
11:15 – 11:55	Juhász Anna
11:55 – 12:15	A reggeli szekció összegzése
12:15 – 13:15	Közös ebéd
13:15 – 13:30	a délutáni szekció bemutatása
13:30 – 14:10	Kurta Niké
14:10 – 14:50	Gerdesits Pál
14:50 – 15:30	Lovass Dóra
15:30 – 16:10	Zsuró Zsu
16:10 – 16:25	A délutáni szekció összegzése, konferencia zárás

ABSZTRAKTOK & ELŐADÓK

Balajthy Boglárka

Az autofikcióról – keletkezéstörténet és műfajiság

Előadásomban röviden ismertetem az autofikció keletkezéstörténetét, felmutatok valamennyit a műfaj körül kialakult kezdeti diskurzus meghatározóbb szempontjaiból. Definíciós kísérletemben rámutatok arra, hogy már a fogalomalkotás kezdeti szakaszaiban is fontos szempontként jelenik meg a médium köztiség, azaz, hogy az autofikció gyakorlatát nem lehet egy adott médiumra korlátozni. Habár az autofikcióra maga Serge Dubrovsky, a fogalom és a műfaj megteremtője is az önéletrész posztmodern verziójaként hivatkozik, előadásomban kitérek azokra az elmúlt években egyre erősödő hangokra, amelyek azt sokkal inkább a posztmodern utáni irodalom és művészet, azaz a metamodernizmus, mint új kulturális logika tipikus beszéd- és befogadásmódjának tekintik.

Az autofikció műfajiságával és pragmatikájával foglalkozó tanulmányokra támaszkodva definiálom, hogy mit értünk napjainkban az autofikció fogalma alatt. Megpróbálom felvázolni, hogy a fogalom jelentéstartalma az eredeti fogalomhoz képest miként egyszerűsödött le és tágult ki napjainkra, és hogy az autofikció hogyan értelmezhető kulturális jelenségként. Előadásomban ismertetem az autofikciós műfaj jellegzetes témáit (gyermek és fiatalkor elbeszélése, politikai szubjektum felépítése, művészi önarckép, poszt-emlékezeti művek) és ezeket irodalmi, filmes és képzőművészeti példákkal támasztom alá.

Balajthy Boglárka 2017-ben a KRE Pszichológia BA elvégzése után az ELTE Pszichológia Karán folytatta a mesterszakos tanulmányait. Párhuzamosan elkezdte az MKE Képzőművészet-elmélet BA szakját, amelyet 2021-ben fejezett be. 2020-ban egy félévet Franciaországban töltött, a L'école des Beaux-Arts de Marseille hallgatójaként. 2019-ben Köztársasági ösztöndíjas, 2020-ban ÚNKP ösztöndíjas volt. 2021 ősztől a Doktori Iskola hallgatója. 2021-ben és 2022-ben a BME Kommunikáció és Médiatudomány karán óraadó tanárként oktatott angol nyelven, külföldi hallgatók számára Művészetfilozófiát. Dolgozott fordítóként, illetve kutatási, pályázati és projekt asszisztensként, jelenleg az ISBN könyv + galériában dolgozik. Kritikái, recenziói és interjúi az alábbi helyeken jelentek meg: Artmagazin, Alföld Folyóirat, Helikon Kultúratudományi Szemle, Új Művészet, prae.hu, Prae Irodalmi és Kultúratudományos Folyóirat, Kontur Magazin, Dunszt.sk, Észak Folyóirat.

Fülöp Tímea

A katasztrófa metafora a kortárs magyar képzőművészetben
A doktori kutatás négy nagyobb egységből áll össze: a katasztrófa fogalmának meghatározása, melynek legfontosabb megállapítása az, hogy egy feltételezett rend alapvetően kétféleképpen tud megsérülni. Ez adja a két következő egységet: vagy megroppan, és akkor poszt-strukturalista irányból szilánkokon keresztül lehet róla beszélni (fragmentáció), vagy két külön entitás (szabály) valamilyen külső hatásra összeolvad, ahogy azt a transzhumanizmus tételezi (transzgresszió, hibridizáció). A szabálysértések módjainak vizsgálata közé ékelődik be a válság fogalmának körüljárása, kifejezetten a művészeti közegben, nagy hangsúlyt helyezve kritika és krízis közös pontjaira.

Kurátor és kritikus, aki elméleti és gyakorlati szinten is a művészek legfiatalabb generációjával foglalkozik. Szakíróként meghatározza klaszszika-filológiai előképzettsége, művészetfilozófiai hangoltsága. ELTÉ-n folytatott doktori kutatása a katasztrófa metafora megjelenéseit vizsgálja a kortárs magyar képzőművészetben, a rend és rendezetlenség képi megélésére fókuszál.

SÁRAI VANDA

Az NFT-k felemelkedéséről (?) és bukásáról (?)

„A kriptoművészet világa valójában a művészeti világ legobsmányabb részeinek replikája, csak még a művészet is hiányzik belőle.” /Hito Steyerl/

A kortárs művészeti szcéna számára nem ismeretlenek a megosztó jelenségek, de kétség kívül kevés dolog tudta úgy felkavarni az állóvizet, mint az NFT-k 2021-es felemelkedése. Kis túlzással élve kijelenthető, hogy a művészeti világ ezt követően hosszú hónapokon át megállás nélkül az NFT-jelenségről vitatkozott, ráadásul úgy, hogy a szcéna jelentős része máig értetlenül áll a blokklánc technológián alapuló műtárgy-kereskedelem technikai részletei előtt.

Azt ugyan senki nem vitatta, hogy a művészeti szektornak évtizedek óta megoldatlan problémája a digitálisan létrehozott és a digitális környezetbe illeszthető tartalmak és műalkotások (például GIF-ek, videók, mémek) bekapcsolása a kereskedelmi körforgásba, mégsem üdvözölték egyöntetűen az adódó megoldási lehetőséget. Míg sokan lelkesedve hirdették, hogy az NFT-k forradalmasítani fogják a begyöpösödött műtárgypiacot, mások rettegtek attól, hogy az új technológia pusztulásba taszítja a klasszikus értelemben vett művészeti kereskedelem infrastruktúráját. Mára egyértelműen kijelenthető, hogy egyik tábornak sem lett igaza. Az NFT-k ugyan nyitottak új csatornákat, amelyeket a legnagyobb aukciós házak sikerrel ki is aknáztak, a kripto-műkereskedelem a legkevésbé sem vette át a hagyományos műtárgypiac szerepét.

Előadásomban azt kívánom megvizsgálni, milyen ígéretet hordoztak magukban az NFT-k 2021 első felében, és mi (nem) valósult meg ezekből 2023 tavaszára. Részletesen kitérek Andres Guadamuz elméletére, miszerint az NFT-jelenség egyfajta „figyelemgazdaság a figyelemgazdaságon belül”, illetve felvillantok egy alternatív hasznosítási lehetőséget, amelyben az NFT a 21. századi aranyláz helyett egyfajta netes tartalomgyártási támogató rendszerként állhatna a művészek szolgálatában.

Kurátor, műfordító és művészeti író. 2016-ban lett a Teleport Galéria kurátorkollektíva tagja. 2021 őszétől az ELTE Esztétika PhD programján a posztinternet művészet kritikai aspektusait kutatja. Jelenleg a budapesti 1111 galéria kurátora.

Juhász Anna Mária

Doktori kutatásom olyan kortárs művészeti gyakorlatokra koncentrálok, melyeket foglalkoztat saját működésükhöz időbelisége, ritmusa, a (nem) produktivitás jelentései, a munka /előállítás / cselekvés egymáshoz való kapcsolata, illetve a normatív időrezsimek működése. A művészi tevékenységek és a kiállítások arra való képességét vizsgálom, hogy tudnak-e alternatív idők helyszínévé válni, elősegítve ezzel egy radikálisan eltérő jövő elképzelését is.

Előadásomban Maurer Dóra *Térfestés, Buchberg (1982–83)* című műegyüttesét kutatási témám prologusaként fogom vizsgálni. Az ausztriai Kunstraum Buchbergben Maurer egyrészt létrehozott egy helyspecifikus installációt egy középkori, keresztboltozatos tér kifestésével. Másrészt a munkafolyamatról kísérleti filmet is forgatott, illetve tapasztalatait, reflexióit *A strukturális filmezésről, általában és egészen közelről* című szövegében írta meg. Ebben szintén központi kérdésként jelenik meg a festés és a filmkészítés folyamatának időbelisége. Katja Praznik és Bojana Kunst írásaiból kiindulva Maurer műegyüttesét a művészeti alkotások létrehozásának (egyébként gyakran láthatatlan) munka jellegének felmutatásával, valamint az ebbe a munkába fektetett idő érzékletessé tételével kapcsolatban elemzem. Emellett a mű születése óta eltelt időszak látszólag hasonló munkakörülményeket biztosító, világszerte elterjedt formátuma, az *artist in residency* programok működés módját, valamint (az egyébként Maurer által is használt) projekt fogalmát is problematizálom a *Térfestés* kapcsán. A film radikális záró képsora arra is alkalmat ad, hogy folyamat és végeredmény viszonyát, tehát maguknak a létrehozott műveknek a temporalitását is vizsgáljuk egymás tükrében.

BA diplomáit az ELTE-n (szabad bölcsészet), majd az MKE képzőművészet-elmélet alapszakán szerezte. 2019-ben végezte el a University of Amsterdam Cultural Analysis mesterszakát, majd 2022 őszétől kezdte el az ELTE esztétika doktori programját. 2013 óta a 20. század egyes időszakaira fókuszáló, és kortárs kiállítások kurátoraként dolgozott. Független kurátorként többek közt az alábbi művészeti kezdeményezésekkel, intézményekkel dolgozott együtt: DFF-Biennále Budapest, ACAX-Agency for Contemporary Art Exchange, RomaKép Műhely, FKSE, FFS, Galerie Klubovna (Brno), Új Budapest Galéria; isbn books+gallery. 2015-2017 közt a Kassák Múzeum munkatársa volt; 2020-ban részt vett a múzeum *Személyes távolság – Besnyő Éva* fotográfiái című kiállításának megrendezésében, és a kapcsolódó katalógus szerkesztésében. Publikációi többek közt az Art-magazinban, a tranzitblogon és a mezoszferán, illetve a Kajet Journal-ben jelentek meg. Szívesen gondolkodik akár kiállításokon, akár publikációkon másokkal együtt, így a fent említett kiállítások nagy részén is társkurátorként dolgozott.

Kurta Niké

A „túlfeszített stilizáció” formai és tartalmi expresszió! Gaál Erzsébet korai rendezéseiben

Előadásomban Gaál Erzsébet színházi nyelvét saját definíciójának, a „túlfeszített stilizációnak” értelmezési lehetőségein keresztül vizsgálom. Kutatásomban a Gödöllői Stúdióban született első rendezéseit, különös tekintettel az 1984-ben bemutatott Felütést elemzem amatőr előadásfelvétel, szöveggönyv, kritikák, elemzések, tanulmányok és a nyár folyamán Gaál alkotótársaival leforgatott 12 órányi videóinterjú alapján. Feltételezésem, hogy tréningtechnikáiban, színész- és próbavezetési módszerében, scenikai, dramaturgiai és rendezői megoldásaiban explicit módon jelennek meg korábban szerzett személyes alkotói tapasztalatai, valamint nemzetközi színházi hagyományokból merített ismeretei, inspirációi. Felvázolom azokat a konstitutív színházi és filmes előképeket, melyekből meglátásom szerint Gaál szintetizálta a „túlfeszített stilizációra” és a realista formalizmus dichotómiájára épülő rendezői hangnemét.

2007 és 2008 között a Kaposvári Egyetem színész szakára járt. 2009 és 2014 között a Színház- és Filmművészeti Egyetemen tanult és szerzett színművész diplomát. 2013 és 2015 között Bodó Viktor társulatának, a Szputnyik Hajózási Társaságnak volt tagja. 2016 és 2018 között elvégezte a Káva Kulturális Műhely színész-drámatanár képzését, majd 2020-ban pedagógus asszisztens képesítést szerzett. 2019-től a Narratíva Kollektíva, 2021 óta a Magyar Művészet- és Szocioterápiás Közösségépítő Egyesület tagja és 2022 óta az ELTE BTK Filozófiatudományi Doktori Iskola hallgatója.

Gerdesits Pál

Az örök szürrealizmus nyomában

A szürrealizmussal foglalkozó szakirodalom visszatérő problémáját képezi Jean Schuster azon kijelentése, miszerint a különböző „történelmi” szürrealizmusok mellett létezik egy „örök” szürrealizmus is, amely „az emberi szellem szabadságán örködik”, Walter Benjamin szerint pedig a szürrealizmus végső soron a tapasztalatról szól. Előadásomban bemutatom, hogy ez a két kijelentés miképp segít feloldani nem csak a szürrealizmus, de a szürrealista film fogalma körüli ellentmondásokat is. Ennek a tapasztalat mentén történő fogalmi újrafateretkezés végső célja, hogy új fényt vessen az olyan „rendezőguruk” munkásságára, mint Werner Herzog, Alejandro Jodorowsky vagy Jorgosz Lantimosz.

Kulcsszavak: szürrealizmus, szürrealista film, tapasztalat, költői igazság, Herzog, Jodorowsky, Lantimosz

Gerdesits Pál az ELTE filmtudomány mesterképzéséről érkezett esztétika PhD-ra. Kutatásában a szürrealista filmek igazságával és fenomenológiájával foglalkozik.

Zsuró Zsuzsanna

Társadalmi szerepvállalás és kritikai attitűd a magyar diaszpórában

Doktori kutatásom „disszenzus infrastruktúráját” vizsgálja: a magyarok által 2010 után kezdeményezett, társadalmilag elkötelezett művészeti gyakorlatok laza kapcsolódási rendszerét, ezen belül is a magyar diaszpórában élő művészeti dolgozókat helyezi előtérbe. Jelen előadás az országból kitelepült művészeti dolgozók csoportját vizsgálja, Berlint véve esettanulmányaként.

A gazdasági válság, a magasabb színvonalon támogatott kulturális munka és a kirekesztő politikai rendszerek miatt a 2010-es évektől újfent meghatározó tapasztalattá vált a közép-kelet-európai régió és a nyugati országok között dominánsan Európában, de Európa és az Egyesült Államok viszonylatában is. A művészeti dolgozók mélyinterjúkon keresztül megismert tapasztalatainak bemutatásával az előadás olyan témákkal foglalkozik, mint a magyar művészeti bevándorlók viszonya a két nemzet kultúrájához, a megváltozott kulturális élmények lecsapódása művészetükben/munkásságukban, valamint viszonyuk a magyar kulturális és társadalmi közeggel. A kutatásban részt vevő kulturális dolgozók: Benedek Kata, Dés Marcel, Brückner János, Erdei Melis Adél, Szirmay-Kalos Léna, Börcsök Boglárka, és Néder Panni.

A berlini diaszpóra művészeti dolgozók szakmai életének felvázolásával az előadás arra a kérdésre próbál választ adni, hogy létezik-e éles határ a Magyarországon élő és a Németországba települt művészek, a két szféra kultúra és társadalom értelmezése között.

Zsuró Zsuzsanna művészettörténész és kurátor. Doktorjelöltként a magyar diaszpóra társadalmilag elkötelezett művészeti gyakorlatait kutatja. Kulturális kiadványokba publikál (Kajet Journal, Fare Magazin, A Mű), valamint helyi és nemzetközi konferenciákon tart előadásokat. Olyan kiállításokat hozott létre, mint például a „Resisting Erasure: Queer Art in Hungary” (Art Cologne, Köln) és a „Let’s Alter The Narrative” (Tate Modern, London). A Vogue és a Dazed által is elismert „AUDITION” című művészeti projekt kurátora volt, és rezidencia programokat hozott létre, például a „Project Hu” (London). Jelentős kulturális intézményekben dolgozott, mint a Victoria & Albert Múzeum (London) és a Ludwig Múzeum - Kortárs Művészeti Múzeum (Budapest).

Köszönet az ELTE BTK HÖK Tudományos Bizottságának